TARPTAUTINĖ VIRTUALI

KONFERENCIJA

Marija Gimbutienė Lietuvoje ir pasaulyje: minint šimtąsias gimimo metines

Vilnius
2021 m.
balandžio
29–30 d.

Vilnius
29th–30th
of April
2021

INTERNATIONAL VIRTUAL

CONFERENCE

Maria Gimbutas in Lithuania and the World: a Centenary Commemoration

Organizatorius / Organiser:
Lietuvos istorijos institutas /
Lithuanian Institute of History

Partneris / Partner:
Nacionalinis muziejus – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Valdovų rūmai /
National Museum – Palace of the Grand Dukes of Lithuania

VALDOVŲ RŪMŲ MUZIEJUS

100th anniversary of the birth of Marija Gimbutas (Gimbutienė), archaeologist (1921-1994)
Celebrated in association with UNESCO

UNESCO

Konferenciją globoja Jo Ekscelencija Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus

Under the Auspices of His Excellency the President of Lithuania Valdas Adamkus

Prezidentas Valdas Adamkus

Globa suteikiama

tarptautinei konferencijai

„Marija Gimbutienė Lietuvoje ir pasaulyje:

minint šimtąsias gimimo metines."

2021 m. vasario 09 diena

Įžanginis žodis

2021 m. UNESCO yra paskelbti garsios lietuvių mokslininkės Marijos Gimbutienės metais ir skirti paminėti jos 100-ioms gimimo metinėms.

Šia proga Lietuvos istorijos institutas ir Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai organizuoja virtualią tarptautinę konferenciją ***„Marija Gimbutienė Lietuvoje ir pasaulyje: minint šimtąsias gimimo metines“****.*

Marija Alseikaitė Gimbutienė (1921–1994) yra viena žymiausių Lietuvos archeologių, jos darbai žinomi ir vertinami ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Tai išskirtinė asmenybė ir plataus akiračio archeologijos, religijotyros, etnologijos, kalbotyros bei menotyros tyrėja. Marijos Gimbutienės vardas ir idėjos nepraranda aktualumo tiek įvairių sričių akademiniuose sluoksniuose, tiek ir plačiosios visuomenės diskusijose. Mokslininkės įžvalgomis remiasi šiuolaikiniai archeologijos, lingvistikos ir netgi DNR tyrimai.

Marija Gimbutienė – kontroversiška mokslininkė, jos idėjos sukėlė skirtingas reakcijas. Renginio tikslas – suburti į bendrą diskusiją įvairių sričių specialistus ir aptarti M. Gimbutienės tyrimų svarbą dabartiniame mokslo pasaulyje. 22 mokslininkai iš 8 pasaulio ir Europos šalių kalbės apie M. Gimbutienę kaip pedagogę, organizatorę, keliautoją bei tyrinėtoją. Konferencijoje bus skaitomi pranešimai, kuriais bus pristatyti naujausi archeologiniai tyrimai, originalios įžvalgos ir perspektyvos. Tai praeities žmogaus tikėjimo ir pasaulėžiūros klausimai, reikšmingų, permainingų procesų priežastingumo, civilizacijos sąvokos apibrėžimo ir jos taikymo Europos archeologijoje, migracijos klausimai ir daugybė kitų temų, rodančių, kad mokslas juda pirmyn. Marijos Gimbutienės darbai tebėra aktualūs ir šiandien, o dialogas tarp skirtingų kartų ir įvairių disciplinų mokslininkų leidžia ne tik geriau suprasti praeitį, bet žvelgti ir į ateitį.

Preface

UNESCO has declared 2021 the year of the famous Lithuanian scholar Marija Gimbutienė (Maria Gimbutas), dedicated to the 100th anniversary of her birth.

To mark the occasion, the Lithuanian Institute of History and the National Museum – Palace of the Grand Dukes of Lithuania are hosting a virtual international conference ***Maria Gimbutas in Lithuania and the World: a Centenary Commemoration****.*

Maria Gimbutas (1921–1994) is one of the most distinguished Lithuanian professors and archaeologists, whose work is known and appreciated not only in Lithuania, but also all over the world. She was an outstanding personality, whose range of interests reflected her broad horizons, not only in archaeology, but also in the fields of religion, ethnology, linguistics and art history. The name and the ideas of Maria Gimbutas have not lost their relevance in academic communities and public forums. Her insights have established themselves strongly in the current world of learning through the most advanced studies in archaeology, linguistics and even DNA.

The purpose of the conference this is to bring together specialists in different areas to discuss the importance of the research carried out by Maria Gimbutas in the modern world of science. She was a controversial researcher, whose ideas always provoked a range of responses.

A total of 22 invited speakers from eight countries across Europe and the world will discuss Gimbutas' personality as a scholar and her activities as a teacher and researcher. Questions such as the ritualisation of anthropomorphic forms, the continuation and collapse of different prehistoric processes, migration, direct historical approaches and the social context of religion, and civilisation as a keyword for historical discourse will be emphasised,

as well as reflecting on the archaeomythological reconstructions of Maria Gimbutas.

Works by Maria Gimbutas remain relevant today, and dialogues between different disciplines and different generations of scientists allow us not only to understand the past, but also to look to the future.

Mokslinis ir organizacinis komitetas / Scientific and organising committee

Dr. Agnė Čivilytė (Lietuvos istorijos institutas / Lithuanian Institute of History)

Dr. Rasa Banyte-Rowell (Lietuvos istorijos institutas / Lithuanian Institute of History)

Prof. dr. Naglis Kardelis (Vilniaus universitetas / Vilnius University)

Prof. dr. Anthony Harding (Egzeterio universitetas / University of Exeter)

Prof. dr. Martin Bartelheim (Tiubingeno universitetas / University of Tübingen)

Prof. dr. Peter Biehl (Niujorko valstijos Bafalo universitetas / New York State University at Buffalo)

Dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai / National Museum – Palace of the Grand Dukes of Lithuania)

Dr. Aurimas Švedas (Lietuvos istorijos institutas / Lithuanian Institute of History)

Gintautas Striška (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai / National Museum – Palace of the Grand Dukes of Lithuania)

Balandžio 29 d., ketvirtadienis
Thursday, 29 April

10.00–10.30

Konferencijos atidarymas / Opening of the conference

Sveikinimo kalbos / Welcome speeches

Dr. Alvydas Nikžentaitis, Lietuvos istorijos instituto direktorius / director of the Lithuanian Institute of History

Dr. Vydas Dolinskas, Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų direktorius / Director of the National Museum – Palace of the Grand Dukes of Lithuania

Prof. dr. Ingė Lukšaitė, Lietuvos istorijos institutas / Lithuanian Institute of History

Moderatorė dr. Agnė Čivilytė (Lietuvos istorijos institutas / Lithuanian Institute of History)

10.30–11.00

Dr. Agnė Čivilytė (Lietuvos istorijos institutas, Vilnius, Lietuva / Lithuanian Institute of History, Vilnius, Lithuania)

Marija Gimbutienė XXI amžiuje: atmintis ir reikšmė / Maria Gimbutas in the 21st Century: Memory and Significance

11.00–11.30

Prof. dr. Egidijus Aleksandravičius (Kauno Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva / Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania)

Marija Gimbutienė – lietuvių diasporos intelektualinėje erdvėje / Maria Gimbutas in the Intellectual space of the Lithuanian Diaspora

11.30–12.00 Kavos pertrauka / Coffee break

12.00 – 12.30

Kornelija Jankauskaitė (nepriklausoma tyrėja, Marijos Gimbutienės biografė, Vilnius, Lietuva / independent researcher, biographer of Maria Gimbutas, Vilnius, Lithuania)

Marija Gimbutienė – keliautoja ir tyrėja / Maria Gimbutienė: Traveller and Researcher

12.30–13.00

Prof. dr. Ernestine Elster (University of California Los Angeles, USA / Kalifornijos Los Andželo universitetas, JAV)

The Concept of Old Europe and the Sitagroi Excavations / Senosios Europos koncepcija ir kasinėjimai Sitagroi

13.00–13.30

Prof. dr. Jean Paul Demoule (University of Paris 1 Panthéon-Sorbonne, France / Paryžiaus I Panteono–Sorbonos universitetas, Prancūzija)

Maria Gimbutas, the Neolithic Excavation at Anzabegovo and "Old Europe" / Marija Gimbutienė, kasinėjimai Anzabegove ir „Senoji Europa"

PROGRAMA / PROGRAMME

Balandžio 29 d., ketvirtadienis
Thursday, 29 April

13.30–14.00

Prof. dr. James Mallory (Queen's University Belfast, UK / Belfasto Karalienės universitetas, JK)

Maria Gimbutas in the Classroom and in the Field: A Short Personal Reminiscence / Marija Gimbutienė auditorijoje ir kasinėjimuose: asmeniniai įspūdžiai

14.00–15.00 **Pietų pertrauka / Lunch break**

Moderatorė dr. Rasa Banytė-Rowell (Lietuvos istorijos institutas / Lithuanian Institute of History)

15.00–15.30

Prof. dr. John Robb (Cambridge University, UK / Kembridžo universitetas, JK)

Maria Gimbutas' Last Excavation: Scaloria Cave, Italy, 1978–1979 / Marijos Gimbutienės paskutiniai kasinėjimai: Skalorijos ola, Italija 1978–1979 m.

15.30-16.00

Dr. Nurcan Yalman (Nişantaşı University, Istanbul, Turkey / Nišantašo universitetas, Stambulas, Turkija)

Maria Gimbutas and Çatal Höyük: New Interpretations of Symbols / Marija Gimbutienė ir Čatal Chiujukas: nauja simbolių interpretacija

16.00–16.30

Prof. dr. Doug Bailey (San Francisco State University, USA / San Francisko valstijos universitetas, JAV)

Beyond the Critique of Anecdotal Explanation: Maria Gimbutas' archaeomythology of Prehistoric Figurines as Art/Archaeology / Anapus anekdotinių aiškinimų kritikos: Marijos Gimbutienės priešistorinių figūrėlių archeomitologija kaip menas / archeologija

16.30–17.00 **Kavos pertrauka / Coffee break**

17.00–17.30

Prof. dr. Ian Kuijt (University of Notre Dame, USA / Notr Damo universitetas, JAV)

Commodification of the Neolithic Body: Social Symbols and Maria Gimbutas / Neolitinio kūno suprekinimas: socialiniai simboliai ir Marija Gimbutienė

17.30–18.00

Prof. dr. Peter Biehl (New York State University at Buffalo, USA / Niujorko valstijos Bafalo universitetas, JAV)

The Symbolism of Anthropomorphic Figurines and their Fragmentation / Antropomorfinių figūrų ir jų fragmentų simbolika

18.00–18.30

Dr. Harald Stäuble (Landesamt für Archäologie Sachsen, Halle, Germany / Saksonijos archeologijos tarnyba, Halė, Vokietija)

Alone among Goddesses? Man and Sexuality in the Early Neolithic, a Case Study / Vienas tarp deivių? Vyras ir seksualumas ankstyvajame neolite, atvejo analizė

Balandžio 30 d., penktadienis
Friday, 30 April

Moderatorius prof. dr. Rimantas Jankauskas
(Vilniaus universitetas / Vilnius University)

10.00–10.30

Prof. dr. Aleksandr Kośko, Prof. dr. Marzena Szmyt
(Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland / Poznanės Adomo Mickevičiaus universitetas, Lenkija)

Maria Gimbutas and her Vision of the Steppe Indo-Europeanisation of Europe: Reception, Rejection, and Revitalisation / Marija Gimbutienė ir jos stepių indoeuropėjimo vizija: priėmimas, atmetimas ir atgimimas

10.30–11.00

Prof. dr. Anthony Harding (University of Exeter, UK / Ekseterio universitetas, JK)

Maria Gimbutas, the Bronze Age, and the Kurgan Hypothesis in the Light of Recent Research / Marija Gimbutienė, bronzos amžius ir kurganų hipotezė naujų tyrimų šviesoje

11.00–11.30

Prof. dr. Rimantas Jankauskas (Vilniaus universitetas, Lietuva / Vilnius University, Lithuania)

Paleogenetikos duomenys patvirtina Kurganų kultūros žmonių migracijos į Rytų Baltijos kraštus hipotezę / Paleogenetic Data Support the Kurgan Culture Migration Hypothesis to the Eastern Baltic

11.30–12.00 Kavos pertrauka / Coffee break

12.00–12.30

Prof. dr. Sharada Shirinivasan (National Institute of Advanced Studies Bangalore, India / Pažangiųjų mokslų institutas, Bengalūras, Indija)

Goddess Worship and the Dancing Form: Explorations into Ritual in Indian Prehistory and Antiquity / Deivės garbinimas ir šokis: ritualo tyrinėjimai Indijos priešistorėje ir antikoje

12.30–13.00

Prof. dr. Janusz Czebreszuk (Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland / Poznanės Adomo Mickevičiaus universitetas, Lenkija)

Maria Gimbutas' "Adventure" with Prehistoric Amber and what Results from it for us / Marijos Gimbutienės „nuotykiai" su priešistorės gintaru ir jų reikšmė mums

13.00–13.30

Dr. Rasa Banytė-Rowell (Lithuanian Institute of History, Vilnius, Lithuania / Lietuvos istorijos institutas, Vilnius, Lietuva)

Maria Gimbutas' Dissertation and its Value: Burial Customs in the Roman Period / Marijos Gimbutienės disertacija ir jos svarba: romėniškojo laikotarpo laidosena

13.30–15.00 Pietų pertrauka / Lunch break

Balandžio 30 d., penktadienis
Friday, 30 April

Moderatorius prof. dr. Naglis Kardelis (Vilniaus universitetas / Vilnius University)

15.00–15.30

Prof. dr. T.L. Thurston (New York State University at Buffalo, USA / Niujorko valstijos Bafalo universitetas, JAV)

Direct Historical Approaches and the Social Context of Religions: Anthropological Views on Syncretism, Decolonisation and "Invisible Wars" / Istoriniai šaltiniai ir socialinis religijų kontekstas: antropologinis požiūris į sinkretizmą, dekolonizaciją ir „nematomus karus"

15.30–16.00

Dr. Eugenijus Saviščevas (Vilnius University, Lithuania / Vilniaus universitetas, Lietuva)

Marijos Gimbutienės Senovės Europa ir civilizacija kaip istorinio diskurso raktinis žodis / The Old Europe of Maria Gimbutas and Civilisation as a Keyword of Historical Discourse

16.00–16.30

Prof. dr. Naglis Kardelis (Vilnius University, Lithuania / Vilniaus universitetas, Lietuva)

The Beginnings of Philosophy in the World-Outlook of the Old Europeans: Reflecting on the Archaeomythological Reconstructions of Maria Gimbutas / Filosofijos užuomazgos Senosios Europos gyventojų pasaulėvaizdyje: apmąstant archeomitologines Marijos Gimbutienės rekonstrukcijas

16.30–17.00 Kavos pertrauka / Coffee break

17.00–17.45

Vytauto Urbanavičiaus filmo „Marijai Gimbutienei – 70" peržiūra (1997) / Documentary film "Maria Gimbutas – 70" by Vytautas Urbanavičius (1997)

Filmą pristato Gintautas Striška / Presented by Gintautas Striška